

[Мовець 1]

Доброго дня, шановні колеги. Я вам розповім про річ дотичну до розміщення відкритих даних, а потім мій колега-савтор Олександр покаже, продемонструє це в роботі. Значить, чому припринти, зараз поговоримо.

Що таке припринт? Ви, в принципі, всі знаєте. Це науковий твір, який можна оприлюднити моментально.

Він не проходить наукове рецензування, там нема черги на публікацію. Тобто, це метод дуже швидкого оприлюднення в інтернеті. І зазвичай сьогодні припринти – це такі досить легальні речі, на які можна посилатись і посилаються, і вони типово мають DOI.

Значить, як це пов'язано з відкритими даними? Ну, напряду насправді. Тобто, якщо ви подаєте рукопис якоїсь статті чи доповіді відповідно до нових правил, то там є посилання на вже оприлюднений набір дослідницьких даних.

Значить, відповідно дослідницькі дані мають бути оприлюднені на момент подавання рукопису. Значить, вони доступні, вони в відкритому доступі протягом всього часу рецензування, редагування, можливого очікування в черзі, і потім, значить, викладу, публікацію цієї статті чи доповіді. Протягом цього довгого періоду.

А дані у нас фейердєнь дані. Тобто, вони з подробицями описом, що це, навіщо, яка там інформація відповідна. Ви оприлюднили свій набір даних, я його знайшов, подивився, зрозумів, про що це все, ну і написав власну статтю на основі ваших даних цілком легально.

Просто, ну, з різних причин вона в мене вийшла раніше, ніж ваша. Таким чином, я, ну, ніби перехопив у вас авторство на ідею. І от, щоб цього не було, то в систему оприлюднення даних додана така ідея, що одночасно з даними автор оприлюднює препринт.

Препринт в формі, ну, такого, Extended Abstract. Тобто, розчирені тези, де викладаються всі основні ідеї, і це не заважає наступній публікації, там, статті, чи доповідей. Тобто, це просто такий додатковий результат.

Значить, якщо раніше, маючи один науковий результат, ви типово оприлюднювали, там, одну статтю, дві тези, ну, різні люди по-різному, але це такий більш-менш стандарт. То тепер до цього додається набір даних, і от препринт. Значить, ну, класика-класик – це архів.org.

Ви його всі знаєте. Значить, почався він, звичайно, без всілякої зв'язки із відкритими даними, просто вчені завжди обмінювалися інформацією, листувалися, там, Галілей з Кеплером, Лебніц з Ньютоном, іноді з цього виникали потім проблеми між ними. Але, так чи інакше, важливо бути на передньому краю з одного боку, а з іншого боку, якщо ти оприлюднюєш якусь статтю від свого імені, то непогано було б її спочатку перевірити на колег, чи там немає якихось проблем, дірок в логіці, щось таке.

Ну, от Пол Кінсперг почав збирати отакі препринти, і виявилось, що багато людей цікавляться найновішими ідеями, навіть якщо вони не пройшли рецензування. Значить, весь цей процес досить швидко зростав, експоненційно, і оскільки оці препринти, тоді вони називалися спочатку епринти, не давали абсолютно ніяких практичних вигід, то якість цього контенту на 20-й рік була досить висока. Потім почалась історія з ковідом, треба було швидко оприлюднювати нові статті, тому що за півроку все вже застарювало абсолютно.

Стало багато статей з медицини, якраз не тільки в архів-орг, і в інших з'явилися, ну, на той момент досить багато таких архівів препринтів спеціалізованих. Потім пішла хвиля, пов'язана з computer

science, ну, перш за все, з штучним інтелектом. Знов таки, люди, які це оприлюднювали, вони не працювали в університетах і якихось наукових установах, їм не потрібні були оці речі, які враховуються, там, при дисертаціях чи десь щось.

Вони просто хотіли поділитися своїми власними ідеями, ну, і процес пішов, в результаті якість почала падати насправді. І спочатку архів-орг ввів рекомендації для нових авторів, а зараз ще й додавив фактично з допомогою штучного інтелекту, але, ну, таке неявне рецензування оцих робіт, чи не є вони просто повторами, продуктами того самого штучного інтелекту, оглядами. Але, ну, це така загальна тема, а в нас більш специфічна задача пов'язана з даними.

Значить, тепер навіщо нам потрібен свій окремий архів припринтів? Ну, зрозуміло, українська мова, бо швидше, тут питання швидкості, швидше можна написати припринт українською мовою, простіше. Він буде мати українські англійські метадані, він піде в усі ці пошукові системи і репозиторії, він захистить ваше авторство, так само якби він був написаний англійськи, просто це зручніше.

Ну, і спілкування з підтримкою, з кураторами, це все простіше для свого архіву припринтів, рекомендації не потрібні. Ну, тобто, чудово працює, як концепція. Де воно розташовано?

Ну, в принципі, є сайт архів nas.gov.ua, але можна запам'ятати взагалі тільки одну адресу з всієї нашої відкритої науки, openscience.nas.gov.ua, оскільки з того сайту, головного порталу відкритої науки, є перехід на всі-всі підсистеми, включно з Dataverse.ua, з архівом і все інше. Значить, що треба мати для того, щоб з цим архівом працювати? Ну, для того, щоб дивитись там якісь припринти, нічого не треба.

А от для того, щоб прилюднити власний припринт, треба кілька речей. По-перше, треба мати аккаунт в домені нашої академії. Це той самий аккаунт, який, якщо у вас є пошта в цьому домені, то це те, що перед вушком, перед собачкою.

Чи якщо ви користуєтесь ріднот, запити, наприклад, робите, то у вас там теж є аккаунт. Але головне, що ці користувачі домену, вони не обмежені. Тобто у вас є в установі особа, у повної ваги навчений секретар, чи заввідділу кадрів, яка оці аккаунти створює безкоштовно, без обмежень.

Якщо ви там працюєте, підійдіть до свого керівництва, нехай вам зроблять. І все, така можливість у вас з'явиться. Чому це треба?

Ну, тому що ми не проводимо реєстрацію, ми не обслуговуємо всіх, на відміну від репозиторію відкритих даних. У нас тут все просто, значить, для співробітників академії. Але співавторами може бути хто завгодно.

Значить, ще потрібний електронний цифровий підпис. Ну, звичайний, той, яким ви користуєтесь, наприклад, коли ви рецензії там підписуєте на дисертацію, чи щось таке. Тобто, це може бути і хмарний від приватбанку, чи іншого банку, і дія підпис, і файл, і флешка токен, все, що завгодно.

Ну, детальні, звичайно, вимоги, ну, подробиці написані в архіві припринтів, там є відповідне меню для авторів. Отак це виглядає. Ще коротко і конкретно з посиланнями.

Значить, тепер як створювати припринт для нашого архіву припринтів. Ну, бажано скачати шаблон за посиланням на сторінці для авторів і на основі цього шаблону створити припринт, написавши свій текст. Далі треба його зберегти в PDF і треба підписати PDF своїм електронним підписом.

Це можна зробити на багатьох сайтах, наприклад, на сайті ЦСО, на сайті ДІ, на ЦСК Приватбанку, я отим користуюсь, ну, будь-що, їх багато. Значить, якщо авторів декілька, то треба ще роздрукувати, ну, такий заповнити, роздрукувати договір між співавторами, знов таки є його шаблон. Там нічого такого страшного немає.

Просто підписати його на папер і теж сканувати у PDF і додати для цього пакету. Далі питання, а, власне, як оприлюднити припринт. Алло, я можу продовжити?

Значить, тепер, власне, процедура оприлюднення, вона досить проста. Ви маєте увійти в особистий кабінет архіву припринтів, ну, чи з головного порталу відкритої науки, чи, ну, безпосередньо на його сайті, скориставшись кнопкою «Вхід», логін, пароль — це той самий користувач домену. А далі там є майстр падання, і майстр падання, він навіть з штучним інтелектом, тобто він обробить ваш текст, ваш документ, що зможе звідти витягне.

Багато зайвої роботи не треба робити. Ну, і крім, власне, тексту падання треба от ці, значить, документ, тобто PDF-файл з копією вашого договору, якщо у вас кілька авторів. Ось, ну, і там є листування в кабінеті архіву припринтів, і, звичайно, ви будете отримувати інформацію на електронну пошту, яка у вас там в профілі співробітника вказана, там можна кілька вказати.

Значить, ідея в тому, що, хоча ніякого там рецензування немає, є перевірка оцих формальних вимог, що ви подали потрібні документи, і що у вас є підпис. Врешті це все. Ну, звичайно, у нас є інструкції, демонстрації, є вони і на сайті архіву припринтів, і є відповідна інформація на порталі, на головному порталі відкриття науки.

Значить, ну, тут кілька прямих посилань на інструкції. Якщо є, ця презентація буде доступна. Якщо є, ну, такі, загального плану запитання, я зараз відповім.

А як закінчиться, то далі Олександр це продемонструє. Дякую. Чи є питання?

[Мовець 4]

Пане Вадиме, це Віталій Вишневський, Турбою. Скажіть, будь ласка, а на публікацію, яка буде припринтена в архіві публікації, на неї буде унікальне посилання, щоб його можна там було...

[Мовець 1]

Це буде DOI, автоматично, безкоштовно DOI.

[Мовець 4]

DOI буде, так? Дякую.

[Мовець 1]

Там же є кілька цих припринтів.

[Мовець 5]

Ну, якщо більше нема... Можна запитання, Вадим Михайлович? Кузьменко, інститут кібернетики.

Тут є така... Коли чита про зміщення даних, там є такий пункт FAIR, це Linked Data. І як Linked Data, там вгадувалось, що це може бути стаття в OPPRINT.

І навпаки тут, коли мова йде про припринт, ви кажете дані. Тобто тут якби одне на інше посилається, не зрозуміло, що краще перше...

[Мовець 1]

Порядок такий. Ви спочатку викладаєте припринт, там не обов'язково посилатись на дані, а потім, коли ви викладаєте дані, а статтів у вас ще нема, то ви з даних посилаєтесь на припринт. Там є відповідно в репозиторії місце, де можна на статтю чи припринт посилатись.

А потім, коли ви подаєте вже рукопис в журнал, на таку більш солідну, широкую, більшу статтю, то ви посилаєтесь на дані, вам на припринт посилатись не треба.

[Мовець 5]

Дякую. Маленьке питання ще. Можна на один документ належить декілька кепів?

А це не потрібно.

[Мовець 1]

Один того головного автора, який подає припринт. Чому це треба? Щоб потім не було ніяких проблем, що ми щось не те розмістили.

Це наш захист, бо ми ніяких обмежень на кількість, на авторів нічого не накладаємо. Тому так. Щоб автор в курсі, що не можна порушувати чийсь права, в цьому шаблоні є посилання на ліцензію і є посилання на те, що він в курсі правил.

Але правила природні, нічого там такого не має.

[Мовець 4]

Пане Вадиме, це знову Віталій Вишневський. Скажіть, будь ласка, а як на ваш погляд в нашому законодавстві про об'єкти інтелектуальної власності якимось поєднується зараз же публікація на цих порталах відкритої науки даних з перепринтами та захист інтелектуальної власності на ці дані?

[Мовець 1]

У нас в Академії наук всі ці питання пророблені, прийняті відповідні документи. Вони є у нас на головному порталі відкритої науки. Тобто тут у нас все на рівні Академії наук абсолютно чисто.

Ну і звичайно це базується на загальнодержавних документах, нових законах, змінах, які були за останні роки прийняті.

[Мовець 4]

Тобто принаймні в Україні можна судитись? А якщо ці дані використовуються десь за межами України, то тоді взагалі що?

[Мовець 1]

Тут справа в тому, що ліцензія, з якими ви оприлюднюєте ці дані і умови оприлюднення даних, це окрема тема. Взагалі йдеться, якщо ми кажемо про цю всю систему відкритої науки, то йдеться про такий доступ, який дозволяє ваші дані використовувати, скачувати без обмежень, але залежно від типу ліцензії ви можете чи дозволяти робити похідні твори, чи не дозволяти. У випадку архівоприприняттів ліцензія не дозволяє похідні твори.

В принципі, в рамках правил подання даних в інституті кібернетики ми теж вибрали таку ліцензію, яка не дозволяє похідні твори. Тобто не можна просто взяти ваші дані і якимось ставити в свої, і щось з ними робити, і викласти їх як нову колекцію, але можна послатися на вас і використати ваші дані.

[Мовець 4]

Я зрозумів, а взагалі, я, може, щось не почув, а якісь рекомендації до формату цих даних існують, чи вони просто в файлах викладають? Хочеться би колекцію електрокардіограм викладати.

[Мовець 1]

Дивіться. Це трохи не моє питання, але я знаю на нього відповідь. Якщо ми говоримо про дані, а не про припринки, то є правило, що це мають бути машинно читаємо прості формати.

Якщо це табличка, то це, наприклад, CVS, CVS, чи табський проєкт.

[Мовець 4]

Я зрозумів, текстові формати.

[Мовець 1]

Так, якщо це картинки, то це може бути загально прийняті формати, або якийсь DCOM, який всі розуміють. Але якщо у вас якийсь нестандартний формат, ну, власний формат, то тоді ви зобов'язані ще й програму, чи посилання викласти на програму, там, з відкритими кодами, яка дозволить це читати. Але це відповідає принципам FAIR.

Це третій принцип інтероперабельності, щоб машинно читаємо вони, вони мають бути.

[Мовець 2]

Можна ще одне запитання? Доброго дня. Доброго дня.

Можна ще запитати? Доброго дня. Це вас Інститут Українознавства зі Львова ім.

Івана Крипикавича. В нас гуманітарний інститут, тобто в нас є історики, літературознавці і лінгвісти. І тут вчора був попередній лектор, питали, власне, про цей репозиторій.

Тобто там репозиторій нам не підходить, бо немає їм що там репозитувати, бо там йдеться про інші специфіки даних. А, власне, що для нас є гуманітарним, що ми можемо тут розмістити? Тому що, наприклад, історики, так, оперують з документами.

Чи, наприклад, скани документів, але скан, наприклад, з якогось там обласного чи якогось іноземного архіву. Чи це можна розміщати? Перше питання.

Друге питання. Наприклад, є етнологи там і фольклористи, які, власне, записують там якісь, досліджують умовні особливості, умовно кажучи так, і є транскрипт інтерв'ю. Чи це можна розміщувати?

Що для цих гуманітарних інститутів, що ми можемо розміщувати? І друге теж таке з того, якщо ми говоримо про, наприклад, транскрипти інтерв'ю, є те, що записували там експедиції в 90-х, 2000-х, коли ще десь, тут ви там, про згоду, про авторів. Зараз всі будь-які інтерв'ю, ми мусимо підписувати ці заяви згоди.

Тоді ж такої практики не було. Як з цим бути? Дякую.

[Мовець 1]

Окей. Це, знову, не зовсім мої питання, але я відповім. Значить, щодо того, чим можуть скористатись гуманітарі, ну, безумовно, припринтами гуманітарі теж можуть скористатись.

І для припринтів, для якихось конференцій, для чогось такого, це все відкрите, то і будете отримувати. Тепер, що стосується до даних. Значить, умовою, звичайного, прилюднення даних є право на їх оприлюднення.

Тобто, якщо у вас виникають ліцензійні якісь проблеми, наприклад, що це було записано без оформлення якихось відносин, то, мабуть, ні, не прийме. Я скажу точніше. У вас є відповідальний в інституті, має бути відповідальний від установи.

І якщо ваша установа дасть вам дозвіл на оприлюднення якихось даних, то репозиторії відкритих даних ці дані оприлюднять. От так правильно відповідно. Тобто, якщо ваше керівництво вважає, що тут все гаразд, ми просто будемо посилатись на це рішення.

Воно там у нас буде завантажено. Тепер, що до форматів, нема таких жорстких обмежень. Якщо це аудіо, відео, 3D-моделі.

Тут принцип лишує відповідність правилам оцін фейр. Чотиром принципам. Тобто, знов на пальцях.

Тобто, DOI ми надаємо. Це findable. Але, друге, у вас має бути ліцензія відкритого доступу, щоб інші могли до ваших даних доступатись.

Третє, формати мають бути зрозумілі, загальні, машини читаємо. Якщо там щось нестандартне, то з посиланням на програму. Четверте, має бути опис.

Описом може бути припринт. А може бути і такий опис в самій колекції даних. Але він має описувати це, що стосується людини і машини.

Тобто, не тільки, що це задання, а навіщо, які ідеї з ним пов'язані. Ну, такий змістовний.

[Мовець 2]

Тобто, по суті, може бути і транскрипт інтерв'ю, може бути якась картотека, умовно кажучи. І може бути якийсь, а як тоді щодо, наприклад, скани якихось документів, і так далі.

[Мовець 1]

Картинки, картинки.

[Мовець 2]

Ну, так, так, так. Але це, наприклад, буває там, умовно кажучи, є в нас архів, наприклад, працівників, які вже, ну, відійшли у вічність. Але там є, умовно кажучи, цікаві матеріали, які він десь там, умовно, їздив, там, в 80-х, 90-х роках.

Беремо, наприклад, то, що ми зараз не маємо доступу. Нехай там до Москви. Умовно, так я говорю.

І, тобто, чи ми можемо уприлюднювати ці архіви, от в тому теж питання полягає. Це ніби архів, це у людини особисто, який перейшов нам, бо людина відійшла, і її нащадки вирішили, залежно, що ці матеріали мають наукову цінність, а для них, ну, тобто, особисто, не мають цінності. От теж такі питання.

[Мовець 1]

Дивіться, значить, рішення про право на публікацію приймає ваша установа. Технічно забезпечить цю публікацію ми можемо. Чим це відрізняється від того, що ви на своєму сайті, викладаєте, наявністю DOI, можливістю послатися, чітко прописаною ліцензією.

Оце додається за рахунок використання оцих інструментів.

[Мовець 2]

Ясно, дякую вам дуже.

[Мовець 1]

Ще є питання?

[Мовець 3]

Я просто не знаю, чи, мабуть, знов не до вас, але я просто там написав, все, що стосується припринків, тут ніби то зрозуміло. Єдине, що питання, в принципі, можна і на ЗНОДу викладати, і ми таким диким способом... Ну, дивіться.

Люди викладають вже в нашому інституті вже кілька років з самоархівуванням, або на ФІКШЕА, і воно пов'язується з ОРКІДом, або на ЗНОДу. Я розумію, що інституційно щодо припринків, можливо, і кращий отакий варіант. А я так розумію, про репозиторії даних, це вже не до вас питання.

Ні, я можу відповісти. Я можу відповісти. А, тоді в мене таке питання.

Мене більше цікавить оці дослідницькі дані, бо в нас, я з інституту археології, в нас польові експедиції, як правило, десятки гігабайт фотодокументів, і не тільки генеруються за сезон. І це кожного сезону, кожна експедиція. Це величезний об'єм даних, які зараз ніяк не обліковуються.

Вони зараз знаходяться в приватному володінні керівників експедиції. Відповідно, з відходом керівника, або з якимись проблемами технічними вони знищуються. А це первинні дані, на яких все ґрунтується.

Чи можна такі дані, відповідно, оформити, якщо вони доступні для відкритого використання, і завантажити на репозиторій даних? Це перше питання. Давайте я потім...

[Мовець 1]

Ну, давайте я на перше відповім. Ви свої вже, значить, відповідаєте. В правилах наоприлюднення, поки що, є регламент, є правила відповідно на сайті репозиторію відкритих даних.

І там, наскільки мені відомо, нема обмежень на об'єм. Можливо, ці обмеження з'являться колись в майбутньому, але поки що користуйтеся цією можливістю. В принципі, і стабільність цих даних можна розраховувати на десятки.

Ну, дивіться. Тут ідея в тому, що якщо ми надаємо ДОІ, то договір відносно ДОІ передбачає наше зобов'язання підтримувати постійно існування цих даних і те, що ДОІ буде показувати на правильний сайт, бо сайт може змінитись, а ДОІ залишиться.

[Мовець 3]

Ну так. Тобто, в принципі, якщо навіть Академія наук припиняє існування, ви зобов'язані будете передати ці дані?

[Мовець 1]

Тобто так. Якщо нас їх вб'ють, то не буде кому за ці зобов'язання відповідати. Але якщо буде правонаступник?

Але, ну, в принципі, так. Завжди є, якщо це установи, якщо Україна зберігається, якщо, ну, то воно продовжує існувати. Добре, що таке...

На рахунок, ви там спочатку казали про ЗНОДО та інші сервіси. Значить, якщо у вас є зацікавленість в тому, щоб оці дані були пов'язані не з персоналією, а все ж таки з установою, то у нас тут створюються розділи прямо для установ. І можна буде потім статистику по установах.

І посилатись на це, ну, як репозиторій даних, фактично, вашої установи. В тому сенсі концентрація всього в репозиторії Академії наук, ну, воно має деякий, ну, такий додатковий сенс. Крім того, є питання, чи є дані персональними, чи це службові дані.

Це не впливає на право їх викласти, але іноді важливо зазначити, кому саме налегається цей набір даних. І це теж у нас прописано, передбачено.

І ще є третє питання. От ваш співробітник виклав якісь дані на ЗНОДО і виникає питання, а чи мав він на це право?

[Мовець 3]

У нас переважно на ЗНОДО поки що викладають не співробітники, а установа. Ми займаємось і публікаціями в основному. І тут теж питання, якщо в нас вже частина публікації оприлюднена, отримала ДОІ, або ДОІ отримали через самоархівування, то якщо ми повторно завантажуюмо ще й сюди...

Ні, повторно не треба.

[Мовець 2]

Не потрібно? Ні. Не мав цьому сенсу?

Це навіть протирічить правилам. Тобто ви викладаєте завжди оригінальні матеріали, щоб один об'єкт мав один універсальний глобальний ДОІ.

[Мовець 3]

Ми слідкуємо за тим, щоб якщо завантажене отримало фікшерське ДОІ, то на ЗНОДО ми його просто дублюємо.

[Мовець 2]

Направді це неправильно. Так не має бути.

[Мовець 3]

В нас вже така склалася ситуація, що частина співробітників викладала фікшера самоархівуванням, а тепер ми такими черепащачими кроками...

[Мовець 2]

Коротше, ви маєте навести в цьому порядок, щоб дійсно кожен набір даних викладався один раз, мав один ДОІ. Можна його розбити на елементи, якщо якомусь треба окремі елементи, і отримати 5 ДОІ на елементи. Але на той самий об'єкт 2 ДОІ — це просто неправильно.

[Мовець 3]

Ні, в нас такого, як правило, немає. В нас просто або-або. Ще таке питання, вже останнє, чесно.

Якщо, наприклад, ми цифруємо свій архів, відповідно створюється електронний архів установи. Це, як правило, звіти про дослідження, це не стосується практично такої бухгалтерської облікової документації, це переважно наукові дані. Якщо частина з них підлягає оприлюдненню, можуть бути оприлюднені.

Чи можемо використати репозиторії для їхнього фізичного збереження? Тому що, ясно, що дозволити собі інфраструктуру у виді сервера — це якось...

[Мовець 2]

Ну, і тим більше може ракета прилетіти.

[Мовець 3]

Ну так, тому нам краще розподілений якийсь спосіб збереження.

[Мовець 2]

У нас якраз є бекап в інфі установи, тобто бекап в інституті кібернетики.

[Мовець 3]

Тобто ми можемо створювати на окрему справу, наприклад, архівну.

[Мовець 2]

Дивіться, один момент. Дивіться, якщо йдеться про тексти, то у нас є репозиторії відкритих текстів.

[Мовець 3]

Це, як правило, комплексні документи. Там тексти, зображення. На виході виходить, ми можемо видати або в тіфах, або сформувати пдфи, наприклад.

І таким чином використати ваш ресурс.

[Мовець 2]

Якщо це врешті-решт, значить, тексти, то для них в рамках інфраструктури відкритої науки над Україною є просто окремий напрямок. Але обмежень таких, на рахунок того, що це не можуть бути тіфи, можуть бути тексти, і пдф там може бути. Але, в принципі, в ЗНОДО вони викладають все підряд.

А тут все ж таки орієнтація на дані.

[Мовець 3]

Ми просто на ЗНОДО не викладаємо дані, тому що є питання про належність до інституції.

[Мовець 2]

В даному випадку ця належність прописується і в документі, і розділ можна завести. Для того лише треба безкоштовний договір заключити, фактично призначити відповідального у себе, який я можу, якщо ви потім зі мною зв'язуватись, розповісти, як це зроблено в інституті кібернетики. Добре, дякую.

Таку структуру. Ну що, ще є запитання?

[Мовець 1]

Олександр, ви є? Так, так. Доброго дня.

Я зараз покажу екран і покажу, яким чином користуватися на практиці архівом припринтів, про який Вадим щойно розповів. Ну ми, оскільки досить багато часу вже витратили, то я досить коротко розкажу. Архів працює в режимі читання без необхідності реєстрації.

Тобто будь-яка людина може зайти, не потрібно входити в систему реєструватися і може бачити всі оприлюднені припринти і бачити всі метадані, такі як автори, по кожному автору, оркід до цієї публікації і відповідно завантажувати і читати текст. Але для того, щоб оприлюднити свій припринт, потрібно скористатися даними академічного особового запису. Якщо у вас його немає, то потрібно звернутися до вченого секретаря вашої організації, тому що ці дані були створені для всіх співробітників Академії наук.

І далі ви натискаєте «вхід» і після цього відбувається вхід у систему. Перевірка правильності логіна пароля відбувається на сайті Open Science, тобто ми безпосередньо в системі архіву припринтів не зберігаємо ці дані і просто використовуємо логін через Open Science. Таким чином ці дані спільні для всіх сервісів, які надає портал відкритої науки, тобто той самий логін-пароль, який ви використовуєте для академічної пошти, так само використовується і тут.

Загалом стосовно сайту підтримується в інтерфейсі дві мови – англійська, українська. Дві мови для зручності роботи з інтерфейсом – це не пов'язано з мовою публікації. Тобто публікувати припринти можна як на українській, так і на англійській мові, при цьому для зручності можна використовувати, наприклад, українську мову в інтерфейсі при подачі англійського припринта.

Це зручно. Отже, для того, щоб зробити подання, зразу скажу, що тут є онлайн-інструкції, і якщо ми підемо на пункт інформація, короткі інструкції, то є інструкція читача, інструкція автора одноосібного припринта і колективного. В чому різниця?

Якщо ви подаєте одноосібний припринт, то ви подаєте лише текст і ті дані додаткові, які ви хочете подати від власного імені. Якщо у вас колективний припринт, то ви повинні також підписати договір між авторами, між співавторами і завантажити скан-образ цього договору. Цей договір не буде показано читачам, тобто він тільки для куратора, для перевірки самого факту, що всі співавтори погодилися на цю публікацію.

Як відбувається подання? Ви заходите на спеціальний майстер подання, який покроково веде вас по кроках. Якщо користувач, який не читав інструкцію, то дуже коротко пояснено на кожній сторінці цього майстера подання, щоб можна було швидко зрозуміти, що треба робити.

Зокрема, тут є посилання на шаблон подання і на договір між співавторами, якщо більше ніж один співавтор. Я покажу приклад подання. Ви перевіряєте, що виконано всі умови, погоджуєтесь на угоду про конфіденційність і далі переходите зразу на крок завантаження файлу.

Які файли сюди можна завантажувати, це вже були питання. Обов'язково має бути принаймні один текстовий файл з основним текстом репринту. Це обов'язковий файл, а також додатково можна завантажувати сюди і зображення, діаграми, різні дані, які будуть пов'язані в один набір з вашим репринтом.

Для того, щоб подати основний файл, ми йдемо на діалог «Додати файл». Тут у нас є мітка, підставлена по замовченню PDF, оскільки ми просимо подавати всі дані в PDF форматі. Якщо ви подаєте більше, ніж один файл, то тут зручно в мітку зашифрувати який саме тип даних.

Це текст, це діаграми, це інтерв'ю, це ще щось, що ви подаєте. Також мова вашого документу. І далі переходите на майстер завантаження файлу.

І ось тут вибираєте компонент припринтів. І тут можна вибрати текст припринту, це файл, який обов'язковий. А також є різні матеріали дослідження, результати, стенограми, аналіз даних.

Тобто тут ви вибираєте, можна вибрати пункт інший, практично все, що завгодно можна завантажувати. Поки що немає обмежень на обсяг, але можливо в майбутньому, якщо буде дуже багато великих даних, то можливо доведеться ввести. Поки що немає цього обмеження.

Отже, я покажу, як завантажувати текст. Для того ж, перед тим, як його завантажувати, потрібно, щоб текст був підписаний. Я для економії часу не буду зараз детальніше показувати.

Є інструкція, як підписати цифровим підписом документ, текст публікації. Є безкоштовний сайт CZO, який дозволяє це зробити. Можна надіти підпис, це зробити.

І є детальна покрокова інструкція, як це зробити. І цифровий підпис зберігається безпосередньо у файлі PDF. І після цього ми, наприклад, вибираємо підписаний файл і його завантажуюмо.

Далі те, що було додано для зручності подання, підключений агент штучного інтелекту, який витягує з вашого тексту такі метадані, як назва, ключові слова, анотація, для того, щоб пришвидшити введення. Якщо ви не бажаєте проходити обробку штучним інтелектом, то є чекбокси, можна від цього відмовитися. Але це зручно і корисно використовувати.

Обробка за допомогою штучного інтелекту займає певний час, часто секунд 10-15, іноді може до 30 займати. Файл додано, тобто обробка відбулася успішно, файл додано, він з'являється тут. І коли ми йдемо на наступний крок, то в нас вже зразу підставляється заголовок на англійсько-українській мові, ключові дані на англійсько-українській мові і анотація.

Причому якщо у вас анотація, скажімо, написана тільки на українській мові і вам потрібна анотація також на англійській, то штучний інтелект автоматично перекладає анотацію з української мови на англійську. Звісно, що в такому разі треба прочитати і впевнитися, що там все нормально, тут можна редагувати як завгодно, ключові слова теж можна видаляти, додавати. І при цьому, щоб додати ключове слово, треба набрати і натиснути ентер або вибрати список, який з'являється.

Так, йдемо далі. Список авторів. Якщо вам треба додати співавтора, то це робиться через спеціальний інтерфейс пошуку співавтора в базі ReadNode.

Тобто ваш співавтор також повинен мати запис своїх даних в системі ReadNode. Якщо в нього немає, наприклад, може бути якийсь закордонний автор, то їх можна додати, є посилання, за яким можна додати цього автора. І можна шукати по імені, прізвищу, і академічній електронній пошті.

Дуже зручно шукати співавтора по OrgID. OrgID унікальний, якщо ви вводите сюди ці дані, то ви гарантовано знайдете співавтора в базі ReadNode, якщо він там є. А якщо немає, то його потрібно додати.

Я зараз наразі не буду цього робити. Далі ви вибираєте ліцензію. У нас підтримуються два типи ліцензії з означенням авторства.

Некомерційна або комерційна і без похідних творів. Вибираєте одну з ліцензій і також підтверджуєте, чи публікувався припринт раніше, скажімо, не публікувався. Далі ви можете написати коментар для куратора.

Після подачі публікації на розгляд системи, кожне таке подання переглядає куратор. Але куратор не виконує наукове рецензування і не перевіряє науковий вміст публікації за достовірність, розумність,

правильність публікації, і несе відповідальність автор. Він підписує цей текст і несе за нього відповідальність.

Куратор перевіряє відповідність технічним умовам подання. Тобто, якщо є накладений цифровий підпис, його можна перевірити. І якщо є співавтори публікації, то підписано і додано договір між співавторами.

Якщо цього немає, то куратор, вірніше, він в такому разі не пропустить публікацію і він напише вам коментар, що потрібно виправити. Але ви можете також написати власний коментар вже при подачі і натискаєте «Продовжити». Останній крок майстра подання – це підтвердження.

І також скажу, що можна в будь-який момент повертатися до попередніх кроків і виправляти дані. І також можна зберегти на потім. Якщо ви, скажімо, якісь дані хочете уточнити, можна зберегти на потім і повернутись до подання пізніше.

І коли ви нарешті вже все заповнили і готові подавати, натискаєте «Відправити». Після відправки вам приходить на академічну пошту імейл. Я не знаю, чи він зараз швидко прийде.

Якщо прийде, то я покажу. Ось, прийшов. По-перше, коментар, тобто переписка дублюється на імейл для зручності.

І приходить підтвердження, що ви зробили подання на архів академії. Після цього ви можете в будь-який момент, якщо ви знаходитесь на початковій сторінці, то тут є пункт прямого перекоду на список ваших всіх подань. І тут ви можете його дивитися, можете вносити необхідні вправки.

Тобто тут діалог з закладками, і тут можна редагувати всі дані, як метаданні заголовок, анотація автори, метадані, тут ключові слова, файли можна додавати чи видаляти. І нарешті обговорення, тут іде обговорення з куратором. Що бачить куратор?

Після того, як ви здійснили подання, в нього з'являється на розгляд ваше подання, він його дивиться і може вести з вами переписку, якщо є якісь зауваження. От, скажімо, він бачить ваш коментар і може додати сюди свій коментар. Коментар куратора, наприклад.

І в такому разі ви, якщо заходите повторно в вашу систему, в якій в академії з'являється повідомлення, що куратор відповів на коментар, і там, де обговорення, ви можете бачити коментар куратора. І, відповідно, все ще потрібно виправити. Після цього, коли все правильно, то куратор натискає опублікувати публікацію і вона з'являється тут, стає доступною для всіх.

Ну, це фактично все. Ну, ще раз покажу, що в будь-який момент ви можете зайти на список ваших подань і поки публікація, поки подання не опубліковано, ви можете його редагувати. Після того, як воно опубліковано, воно з'являється в списку архівованих і редагувати його вже не можна, оскільки воно вже є опубліковане.

До всіх опублікованих припринтів всі автоматично отримують DOI і, більше того, це абсолютно безкоштовно для всіх співробітників Національної академії наук. І це універсальне посилання, за яким завжди ваша публікація буде доступна.

[Мовець 4]

Вибачте, Олександр, у вас ще багато матеріалу?

[Мовець 1]

Ні, це все. Я все показав. Можливо, ще один короткий момент покажу.

Після того, як ви зайшли в систему, можна перейти в ваш профіль. Профіль в системі Archive Academy – це фактично дублікат того профіля, який знаходиться в базі даних ReadNot. І для редагування є пряме посилання.

Якщо ви його відкриваєте, то заходите на профіль користувача домену NaN України. І я хочу звернути увагу на один момент. Тут є пункт «Дозволяю оприлюднювати інформацію».

І тут має стояти чекбокс. Якщо цей чекбокс не стоїть, то при першому вході в Archive Academy вам буде видано відповідне повідомлення з посиланням на профіль цього користувача, і вам потрібно буде зайти і надати такий дозвіл. Тому що це необхідна умова для того, щоб користуватися архівом для подачі припринтів.

[Мовець 4]

Добре, дякую вам дуже. Питання є? Частина питання відповіла?

Так. Дуже дякую, питання не бачу.